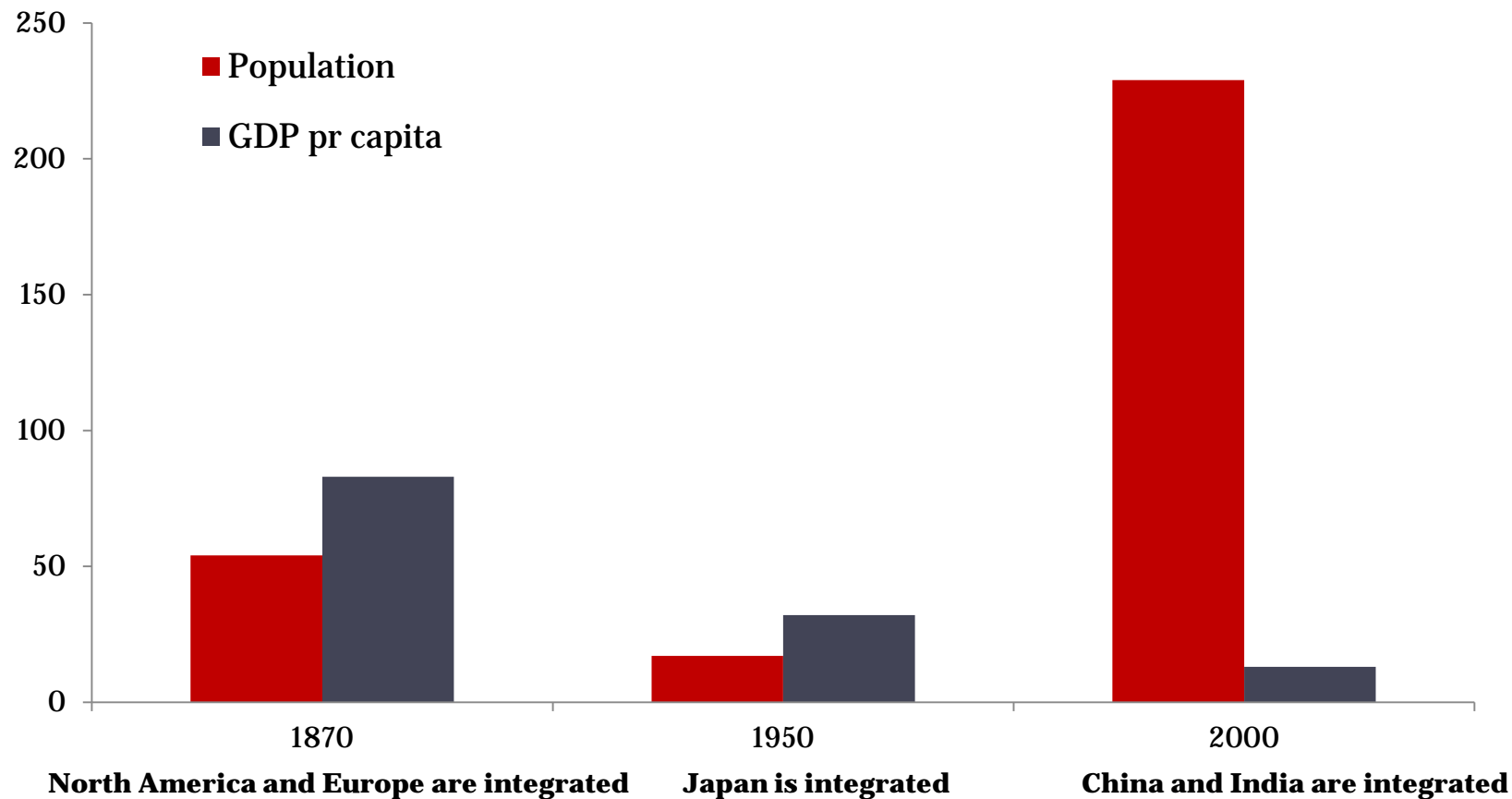

Todelt vekst -todelt næringsliv

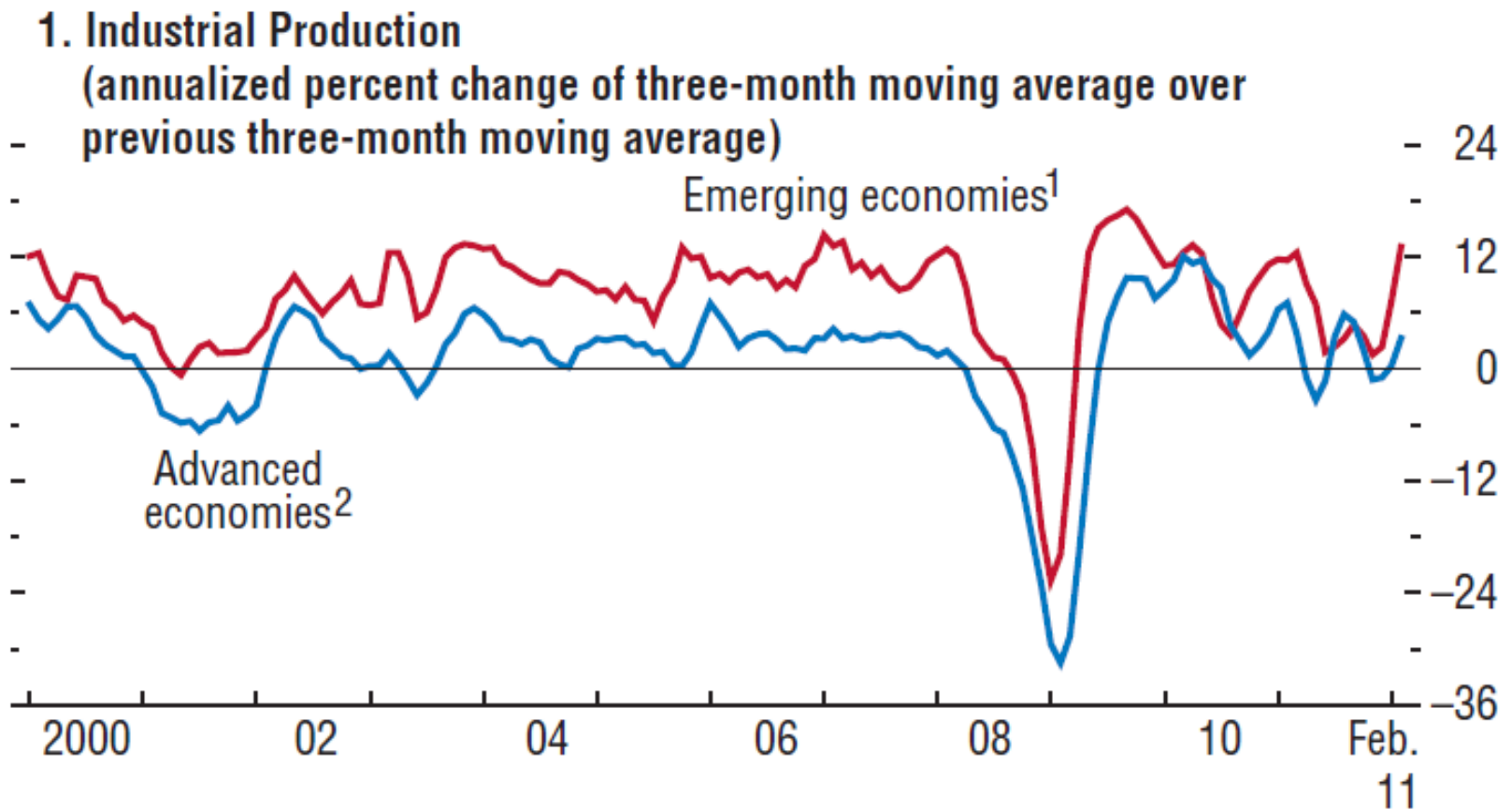
Aktualitetsuka, Universitetet i Oslo, 18. mars 2014

Hilde C. Bjørnland

Perioder med globalisering, prosent

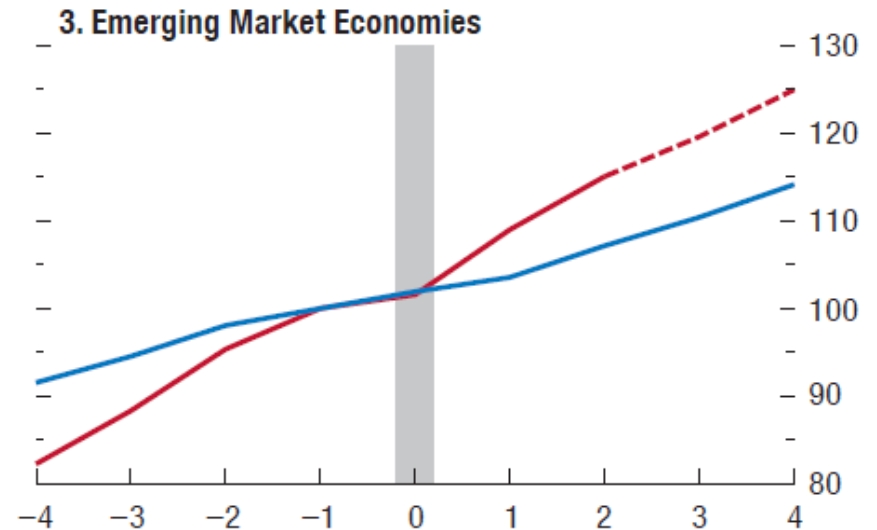
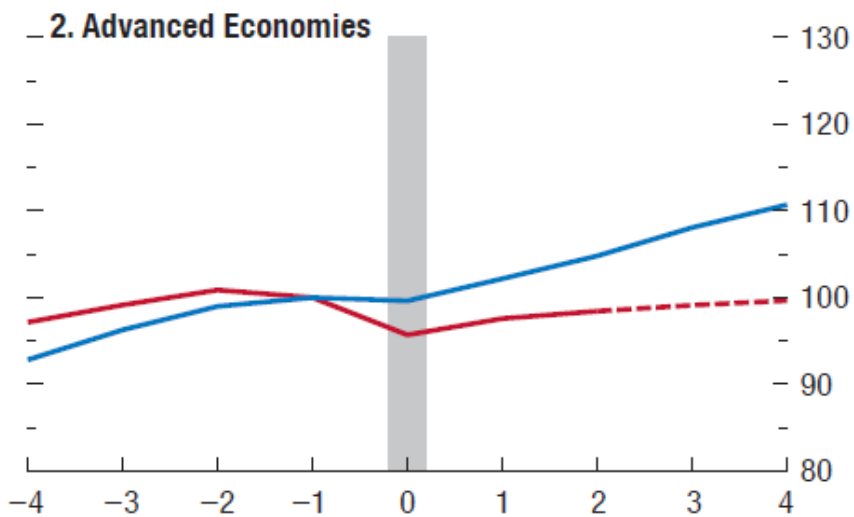

Todelt vekst...

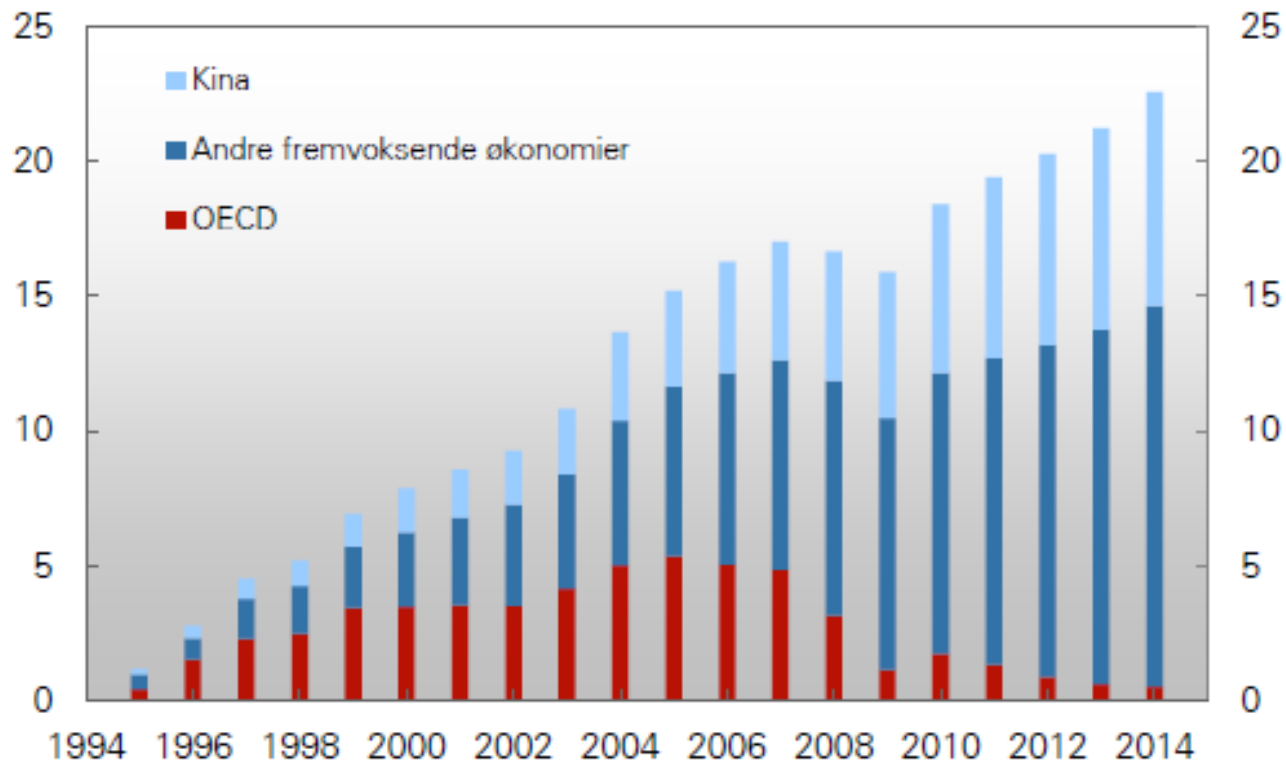
Todelt oppgang

- Recovery from the Great Recession²
- Average of previous recessions (1975, 1982, 1991)
- Global recession year

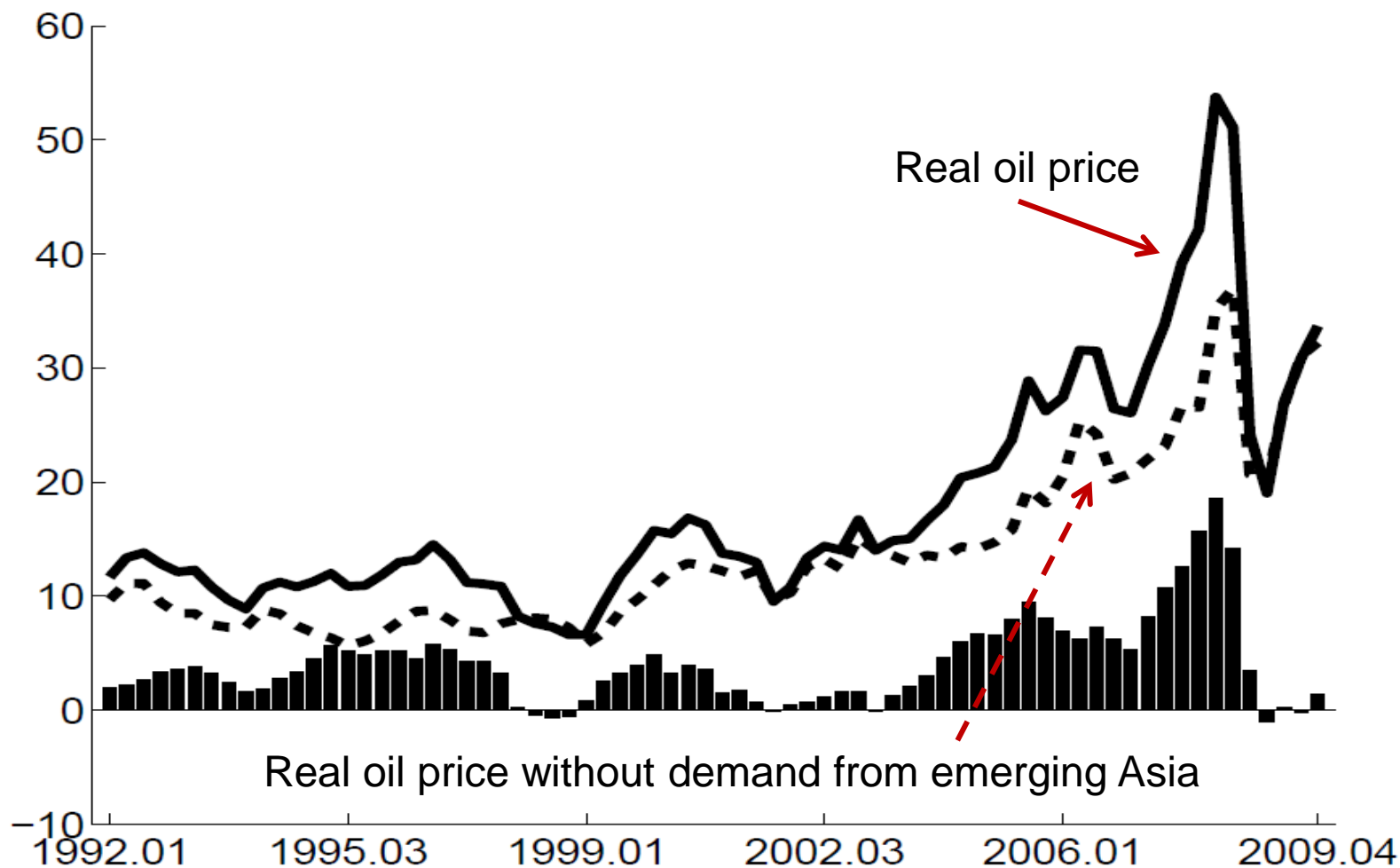

Note: År på x-aksen, indeksert til å være 100 før finanskrisen

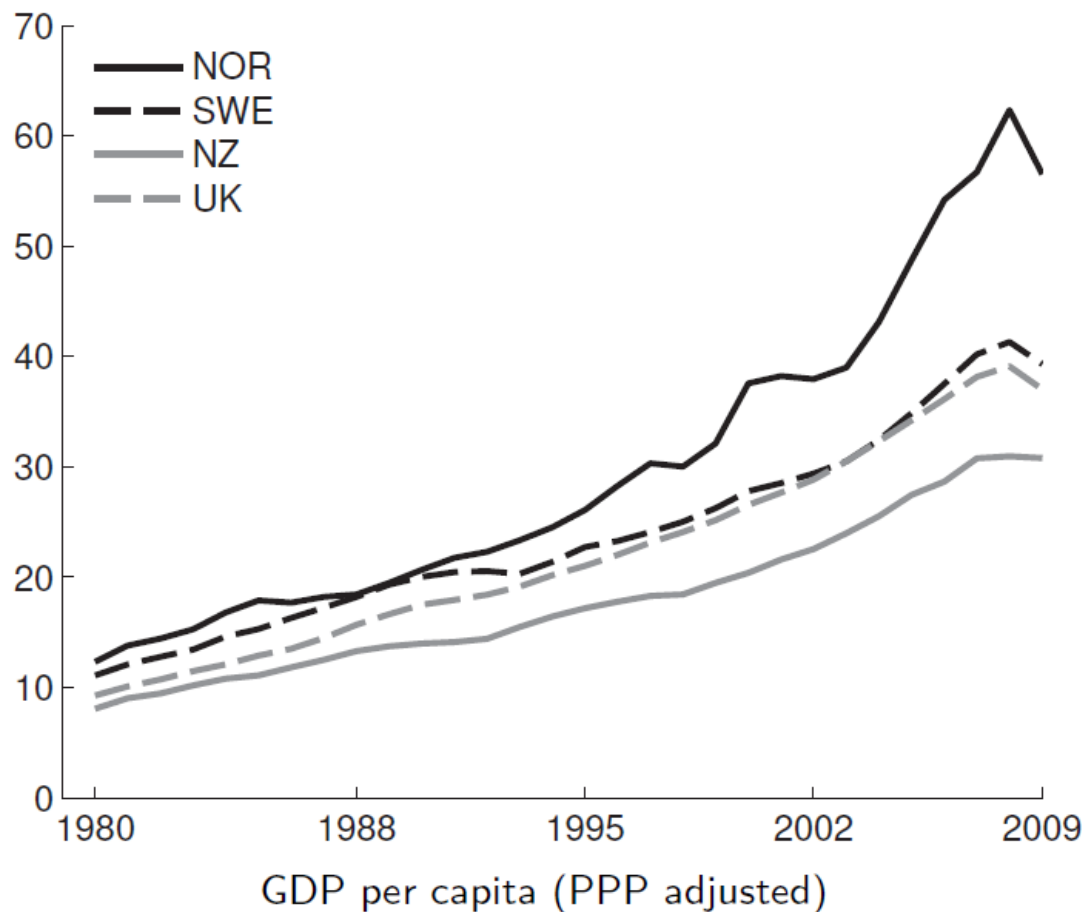
Økt etterspørsel fra fremvoksende Asia har drevet opp oljeprisene (akkumulert vekst)

The big 'emergence' and real oil price

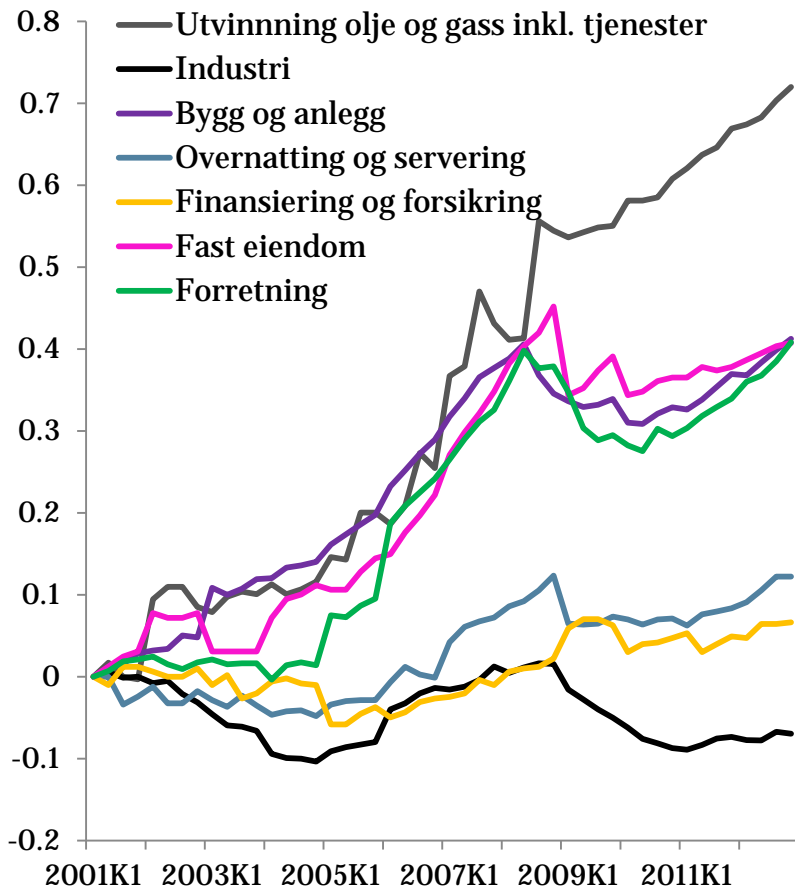

1. Ringvirkninger av olje og gass?

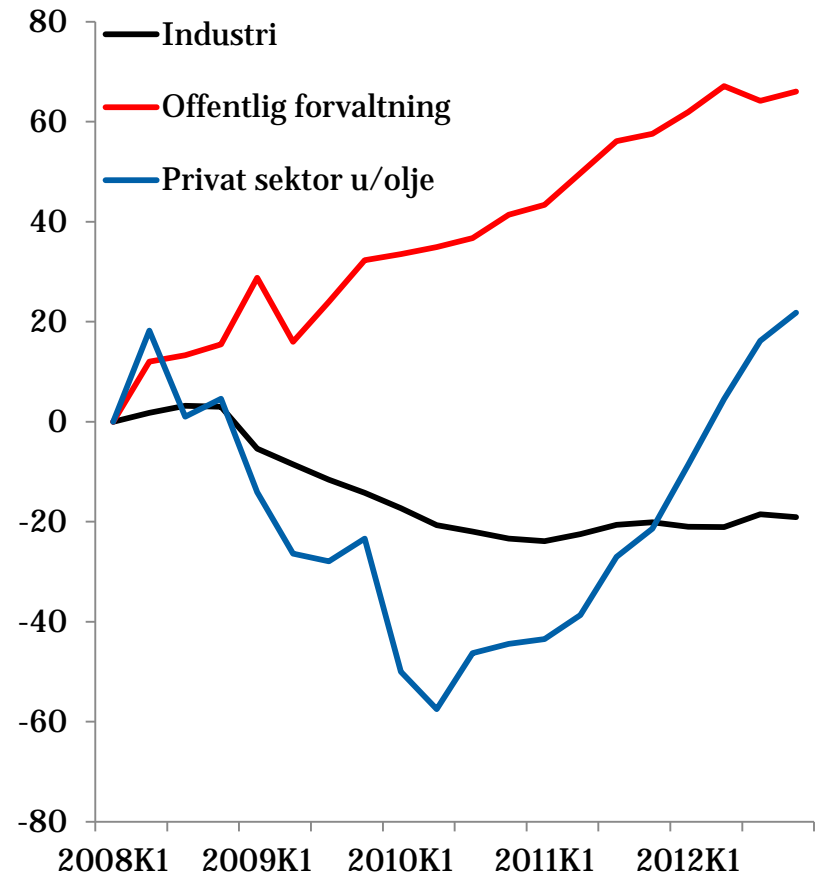

2. Todelt arbeidsmarked?

Akkumulert vekst i sysselsetting

Endring i antall 1000

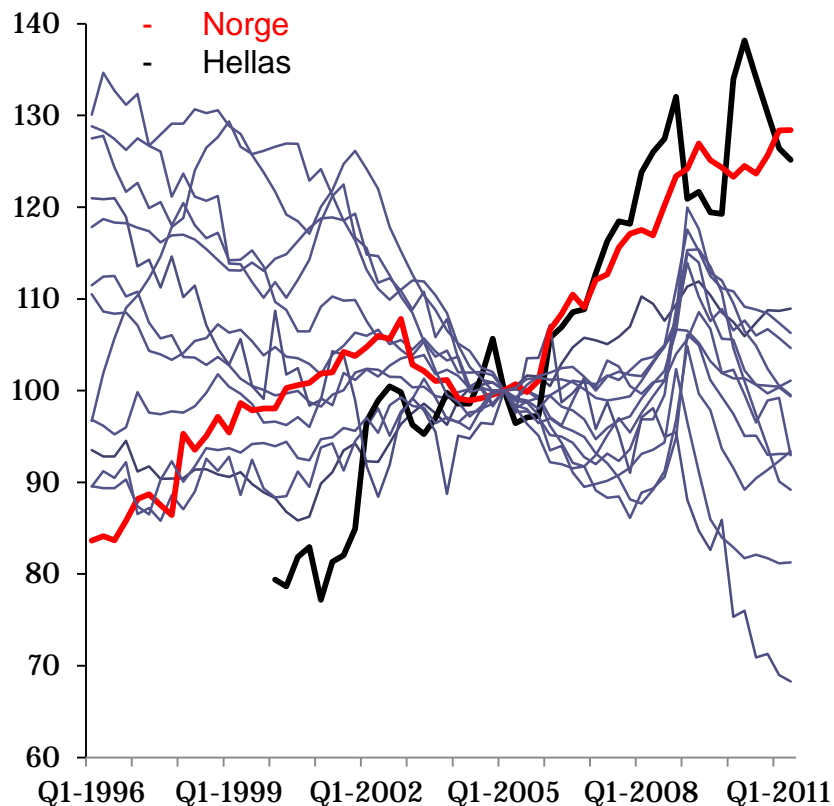

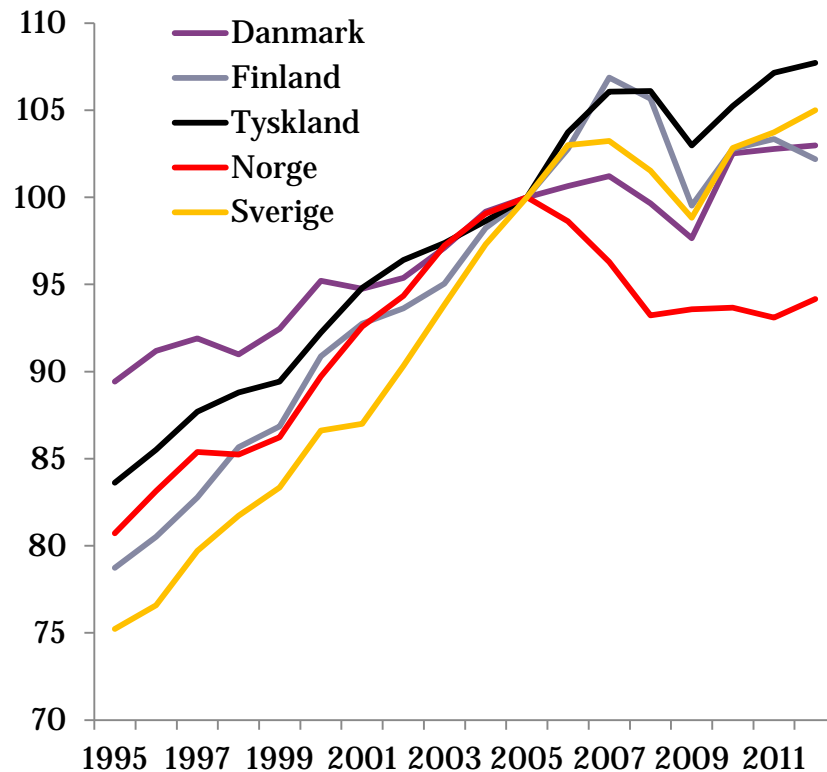
3. Lønn og produktivitet. Problem?

Indeks 2005=100

Unit Labour cost: Norge, Hellas og flere OECD land

Arbeidskraftsproduktivitet, pr. timeverk

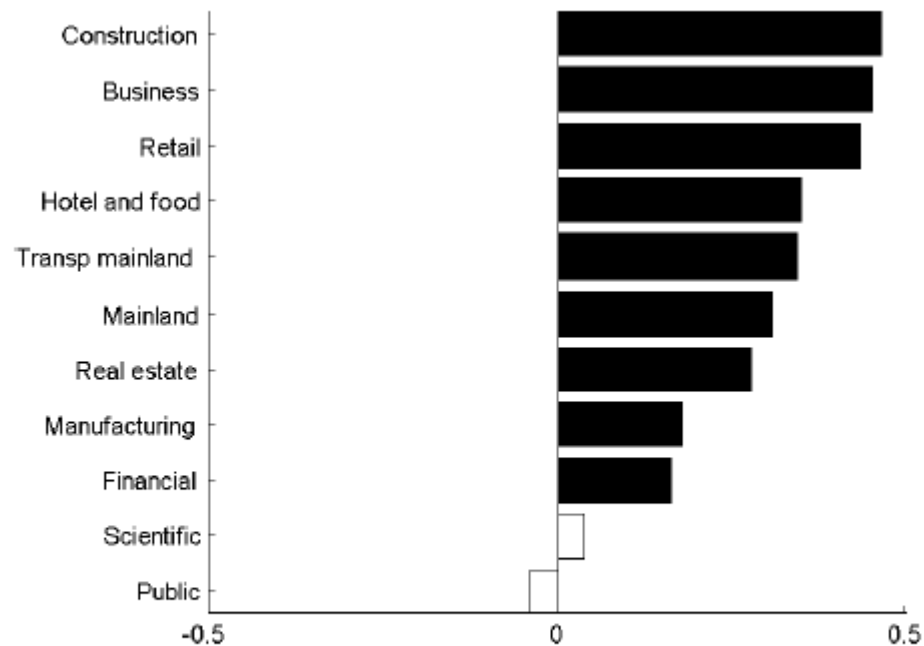
Todelt næringsliv

- Positive ringvirkninger fra petroleumsvirksomheten til fastlandet. Høyteknologisk offshore industri.
- Men produktivitetsgevinstene har avtatt senere årene.
- Stimulansen har isteden kommet gjennom økte oljepriser. Sender kostnader og lønninger i været. Svekker konkurransevnen.

Kilde: Bjørnland og Thorsrud (2013)

Effekt av oljeboom for forskjellige næringer

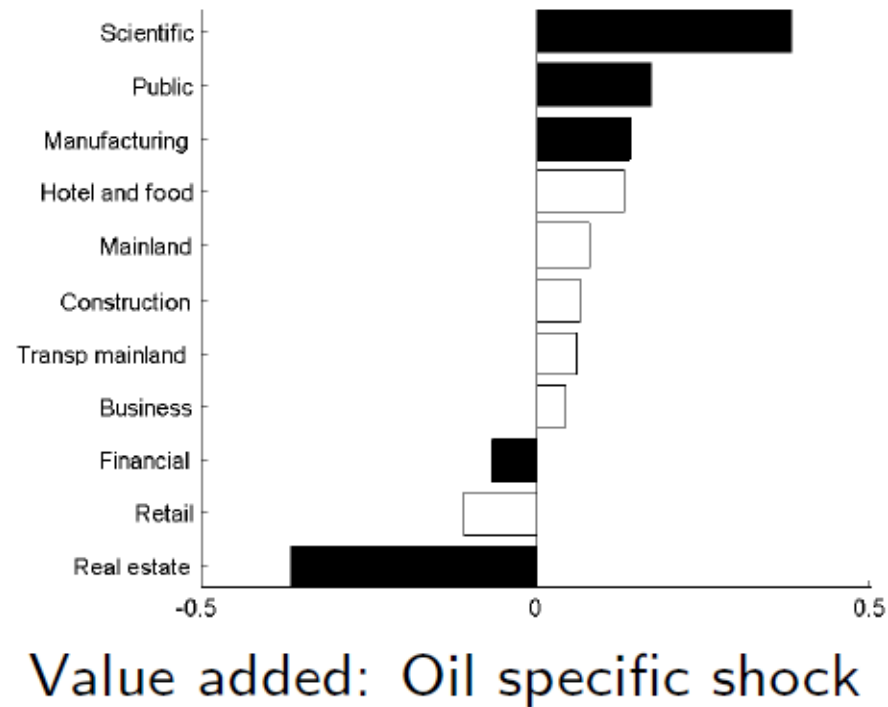
Gjennomsnittlig kvartalsvis effekt, prosent

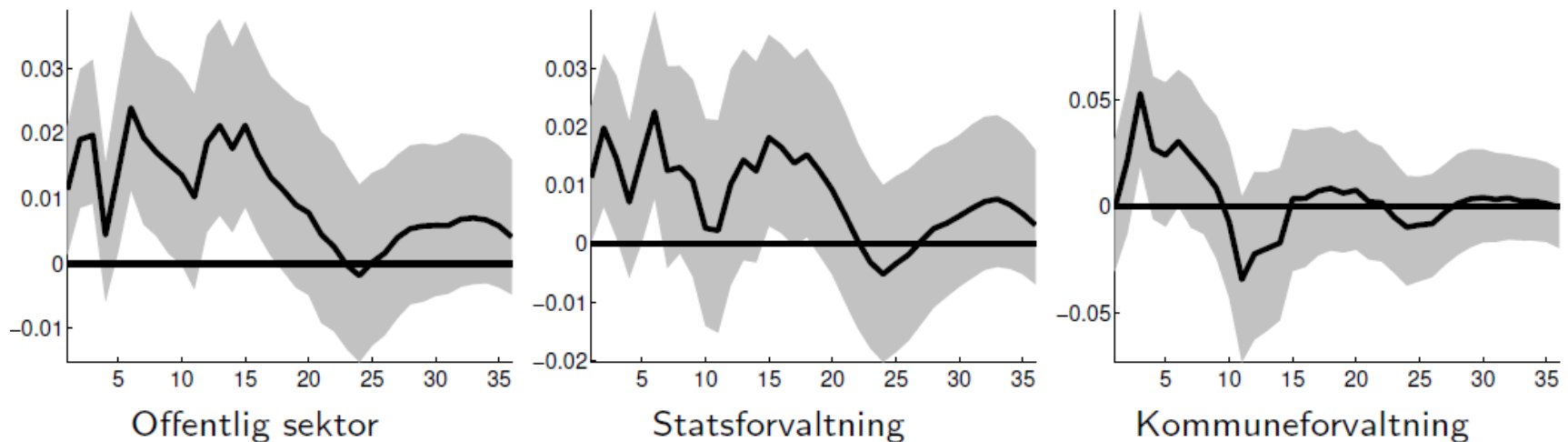
Value added: Oil activity shock

Effekt av oljeprissjokk for forskjellige næringer

Gjennomsnittlig kvartalsvis effekt, prosent

Verdiskapning offentlig sektor - Oljeprissjokk

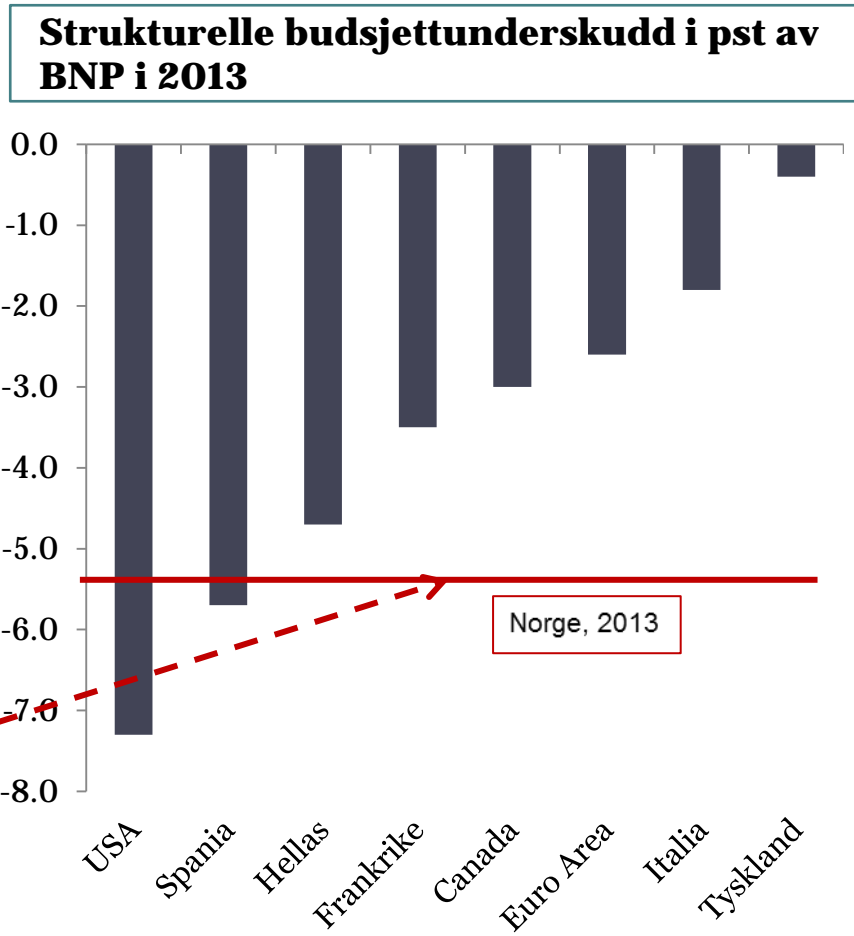
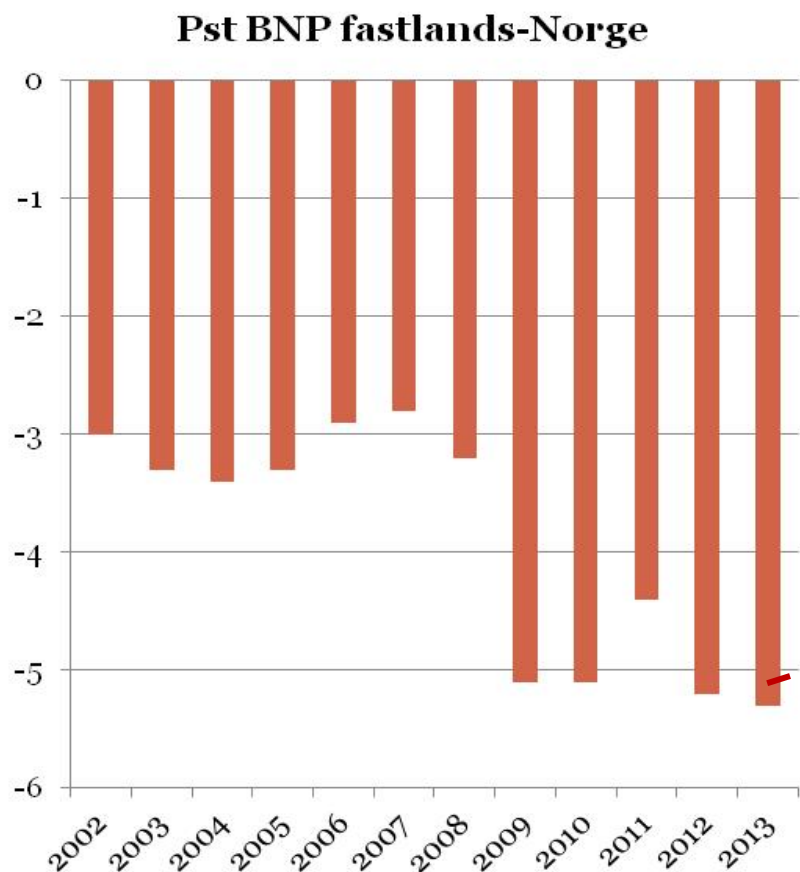
- 40 prosent av variasjonen i offentlige utgifter kan relateres til oljeprisen. Til tross for at handlingsregelen følges.
- Oppnår ikke samme produktivitetsgevinster som andre næringer i økonomien.

Oppbremsing i norsk økonomi

- Norsk økonomi bremser, men ikke på grunn av manglende etterspørsel hjemme eller ute.
- Vi går for full kapasitet men vi har blitt mindre produktive.
- Vi skaper mindre nytt per sysselsatte enn vi gjorde for en tid tilbake siden.

- **Hvordan øke ressursutnyttelsen?**
- Når årsaken til oppbremsingen er strukturell kreves målrettede virkemidler som stimulerer til vekst.
- Teknologi, smarte investeringer, og en bedre utnyttelse av ressursene.
- Alt handler om knappe ressurser.
- **DA MÅ VI OGSÅ VELGE NOE VEKK!**

Bruker allerede mye: Stort underskudd (ex olje) i Norge vs utvalgte land

Får lite igjen for offentlig pengebruk

- Stor offentlig sektor – følger lønnsveksten til den mest produktive industrien, men uten å vise til samme produktivitet. Offentlige budsjetter blir ”spist opp av lønn”. *Rikdommens dilemma*
  - Offentlig sektor sysselsetter ca 30 pst. av arbeidsstyrken i Norge. Litt mindre i Sverige.
  - Men pengebruken er mye dyrere i Norge. Offentlig sektors utgifter utgjør (koster) **40 pst.** mer pr innbygger i Norge enn i Sverige.

Smarte investeringer

- Dreie pengebruken mot bedret infrastruktur samt tiltak som bringer frem ny kunnskap gjennom FoU.
- Vil øke ressursutnyttelsen i norsk økonomi og gjøre oss mer produktive.
- Vil styrke næringslivets evne til å konkurrere den dagen oljen tar slutt.
- Dette var intensjonen bak handlingsregelen!

Digital globalisering

- Kvantepresprang i maskinell kapasitet, og mennesker som er knyttet sammen i digitale nettverk, har bidratt til utviklingen av nye teknologier, varer og tjenester.
- Stor produktivitetsgevinst til næringer som tar dette i bruk kommersielt.
- Målrettet utdanning og forskning innenfor høyteknologiske fag må løftes. Men også kommersielle fag...

Konklusjon

- ❑ Betydelige ringvirkninger fra olje til fastlands Norge.
- ❑ Todeling – Bygg og anlegg, hotell, forretningsmessig tjenesteyting 'drives av olje'. Industri henger etter, men ingen Dutch Disease.
- ❑ Sårbare for endringer i fundamentale forutsetninger (oljepris, avtagende oljeproduksjon)
- ❑ Henger produktiviteten i fastlandet med? Kan vi opprettholde de høye lønningene som oljevirkksomheten har gitt oss?

Referanser

- Hilde C. Bjørnland og Leif Anders Thorsrud (2013): *Boom or gloom? Examining the Dutch disease in a two-speed economy*. CAMP Working paper series no 6/2013.

http://www.bi.edu/InstitutterFiles/Samfunns%C2%B0konomi/CAMP/Working_CAMP_6-2013.pdf

- Hilde C. Bjørnland og Leif Anders Thorsrud (2013): *Ringvirkninger – Norsk økonomi og olje*. CME Working paper series no 7/2013.

<http://www.bi.edu/cmeFiles/pdf/wp%2013%207.pdf>

- Knut Are Aastveit, Hilde C. Bjørnland og Leif Anders Thorsrud (2012): *What drives oil prices? Emerging versus Developed Economies*. CAMP Working Paper Series No 2/2012.

http://www.bi.edu/InstitutterFiles/Samfunns%C2%B0konomi/CAMP/Working_CAMP_2-2012.pdf

TAKK FOR MEG!